

Paleolitická stanice

Předmostí, okr. Přerov, Olomoucký kraj
Před 100 tisíci a před 29 000–26 000 lety

    0,2 km (Skalka – Památník); 0,6 km (Hradisko)

Navigační bod: N 49°28'0.83",
E 17°26'13.88" (Skalka – Památník lovců
mamutů); N 49°28'11.04", E 17°26'12.30"
(Hradisko).

Přístup: Autem ze silnice 55 (Olomouc –
Přerov) odbočit do Přerova, místní částí
Předmostí. Přibližně střed místní části,
u hřbitova.

Význam: Světově významné naleziště, jed-
no z největších v Evropě, sídelní aglomera-
ce mladopaleolitického člověka s doklady
sídelních i pohřebních aktivit, skládek ma-
mutích kostí a s nálezy paleolitického umě-
ní. Unikátní je také soubor starší kamenné
štipané industrie středního paleolitu nále-
žící neandertálcům.

↑ *Současná podoba vápencového reliktu původní
Skalky s pamětní deskou z roku 1971. Pohled od
západu. Foto Z. Schenk*

Historie: Lokalita Skalka (lokality Předmos-
tí I a III) byla jako pozoruhodné naleziště
„kostí obrův“ známá již Janu Blahoslavovi
v roce 1571. První *archeologické výzkumy
probíhaly na konci 19. století v souvislosti
s těžbou spráše a jsou spojeny se jmény
J. Wankla a K. J. Mašky. Otec moravské
prehistorie J. Wankel prozkoumal (od roku
1880) na severním okraji Skalky, v Chromeč-
kově hlínku, akumulace mamutích kostí
a objevil zde i první zlomek lidské čelisti.
Od roku 1882 prováděl výkopy K. J. Maš-
ka, v roce 1894 odkryl při západním okraji
Skalky kumulaci více než 20 lidských koster,
kterou interpretoval jako hromadný hrob.
V 90. letech 19. století vedl vlastní výzku-

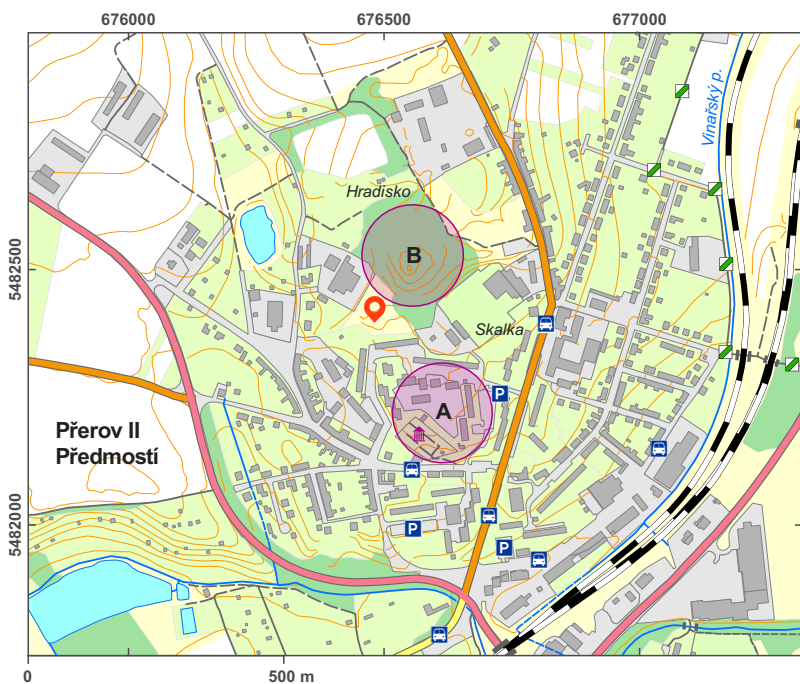
my také M. Kříž, kromě dalších lidských kostí našel zdobené předměty, mimo jiné i známou řezbu mamuta a geometrickou rytinu ženy na mamutím klu. Od počátku 20. století těžba správe postupovala, takže profil *kulturní vrstvy zůstal zachován jen v jižní části lokality, v místě hřbitova. Ve 20. letech 20. století prozkoumal další skládku mamutích kostí K. Absolon; došlo k objevu další lidské kostry. Lokalita s delším intervalem osídlení spadá do období staršího gravettien (pavlovien; před 29 000–26 500 lety) a willendorf-kostěnkien. Revizi profilu kulturní vrstvy následně prováděli H. Schwabedissen (během války) a v 70. letech B. Klíma starší. V roce 1992 provedl moderní revizi J. A. Svoboda. Snaha o zachování a ochranu zbývajícího profilu vyústila v roce 2006 v otevření Památníku lovců mamutů s nálezy odhalenými *in situ. V rámci jeho přípravy proběhly hloubkové archeologické sondy, následně odkryv a konzervace náleзовých vrstev ze starší doby kamenné (J. A. Svoboda). Podobná situace byla v České republice zpřístupněna veřejnosti poprvé.

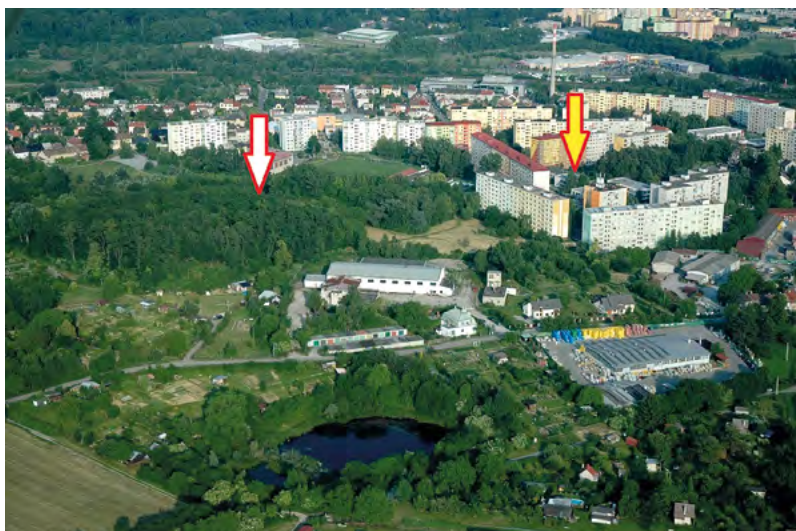
První, kdo rozpoznal a publikoval z Předmostí nálezy starší, než z mladého paleolitu, byl J. Knies v roce 1929. Zbytky středopaleolitických vrstev se soustředily v širším okruhu Hradiska (Předmostí II). Knies ro-

zeznal starší artefakty v nálezech Mašky i Kříže a zjistil i stratigrafické doklady osídlení. Další středopaleolitickou kamennou industrii v jižní stěně Hradiska našel v roce 1943 geolog J. Pelíšek, v 50. letech pak získal první ucelené soubory nástrojů středního paleolitu (taubachien) na severovýchodním okraji Hradiska K. Žebera. Revizní výzkum vedený J. A. Svobodou v letech 1989–1991 na místě Žeberových profilů a v okolí upřesnil stáří půdních sedimentů, a to do eemského interglaciálu a částečně počátku würmského glaciálu. Další objevy umožnily datování vzniku souvrství pomocí *termoluminiscence někdy před 100 000 lety. Neandertálské osídlení se v Předmostí soustředilo ve slucích kolem vápencového vrcholu Hradiska a spadá do teplého období poslední doby meziledové s přetrváním do počátku würmského zalednění. V nadložní spraši se pak nacházely kosti a artefakty gravettien, *radiometricky datované do období před 26 500–27 000 lety.

V okolí Hradiska bylo nalezeno také slovanské kostrové pohřebiště a stopy *valu naznačující existenci raně středověkého *hradiště v této poloze.

Část nálezů, především antropologických, byla zničena při požáru mikulovského zámku v roce 1945. Dochované artefakty (zejména kostěná industrie nebo umělec-

↑ Sídliště lovců mamutů v Předměstí u Přerova překryté stávající sídlištní panelovou zástavbou. Pohled od západu, bílá šípka vlevo – Hradisko, žlutá šípka vpravo – Skalka. Foto Z. Schenk

↑ Předměstí – lokalita Skalka od jihu. Foto M. Kalábek 2015

ké předměty) jsou uloženy v Moravském zemském muzeu v Brně, dále v muzeích v Olomouci, Přerově a v Prostějově, nálezy z novějších výzkumů jsou v Archeologickém ústavu AV ČR Brno, v. v. i.

Popis:

Sídliště se nacházelo ve strategické poloze kontrolující jižní ústí Moravské brány. Původně šlo o návrší, skalní výběžek devonského vápence, se dvěma vrcholy, jižní Skalou (A) a severním Hradiskem (B), jehož

jádro kryla spraš. Těžba vápence i zpracování spraše v přilehlých cihelnách způsobily naprostou změnu krajiny. V poloze Skalka se v současné době nachází panelové sídliště, v jižní části se rozkládá hřbitov, v jehož blízkosti je vybudován již zmiňovaný Památník lovců mamutů. Hradisko dodnes tvoří zalesněný pahorek s reliktem vápencového jádra a zbytkem sprašového pokryvu. Obě lokality jsou zahrnuty do naučné stezky *Předměstím až do pravěku*.

[hd, pš]

↑ Objev dva metry dlouhého mamutiho klu v zahradě bývalé Knežlzkovy vily v Předmostí v roce 2007. Po převozu klu do laboratoře. Foto Z. Schenk

↑ Slavnostní otevření Památníku lovců mamutů dne 7. 10. 2006. Foto J. Mikulík

Literatura: Wankel 1884; Maška 1894; Peška – Plaček 2002; Svoboda 2006.

(4) Horní Moštěnice (PR), Švédské šance, novověké polní opevnění: N 49°25'29.84", E 17°28'49.54" (5,6 km).

Okolí:

(1) Přerov (PR), historické jádro města: N 49°27'17.87", E 17°26'57.72" (1,6 km).

(2) Kokory (PR), pravěké hradiště v poloze Hradisko: N 49°29'43.61", E 17°23'18.13" (4,7 km).

(3) Čekyně (PR), pravěké hradiště: N 49°30'17.68", E 17°25'14.46" (4,4 km).